

Nederlands Bijbelstudie Circulaire

12e jaargang nummer 4

december 2002

Bijbelgeloof en Bijbelcritiek

door Prof. F. Bettex; ca. 1900

Gelijk er voor ootmoed meer moed noodig is dan voor hoogmoed, zoo is er voor geloof meer verstand en geest noodig dan voor ongelooft. Gelijk er niet veel vernuft en weten noodig was voor wat nog voor 50 jaren geleerd werd, dat er nooit een Homerus bestaan, of een Troje geweest is, totdat Schliemann's opgravingen deze wijsheid te schande maakten, zoo zal het een later geslacht van knappe critici gemakkelijk vallen te bewijzen, dat een Goethe onmogelijk ten tijde van den niet eens door hem genoemden Napoleon geleefd kan hebben, of dat de twee, in taal en filosofie zoo verschillende gedeelten van den "Faust" van onbekende, minstens een paar honderd jaren na elkander geleefd hebbende schrijvers herkomstig zijn, enz.

En met zulk een onbeschoornd optreden der schijnwetenschap onder de firma "Nieuwste nasporing" zal men de onrijpe en oppervlakkige menigte ook der "beschaafden en ontwikkelenden" altijd weder imponeeren. Wie echter aan de krankheid der twijfelzucht lijdt en zoo verblind is, dat hij de groote dogma's niet ziet, die door Gods vinger in Zijne schepping, aan

den hemel en op de aarde en in de geschiedenis der menschheid geschreven zijn, zooals die van een levenden God en van een Satan, van den val van Adam en van den dood als de bezoldiging der zonde, van de openbaring en het blazen eens Heiligen Geestes, der boete, der bekeering en der wedergeboorte, moet zich niet als leeraar der menschheid opwerpen.

Christenen, laat u niet door hen misleiden, die roepen: Zie, wij maken alle dingen nieuw! Ook een nieuwen Godsdienst, een nieuw Christendom vordert onze nieuwe tijd. Er staat geschreven: "Er is niets nieuws onder de zon", Pred. 1:9 en aan de menschenziel vermag slechts God, die haar schiep, iets te veranderen. Hoe oppervlakkig, van het rumoer op de markt des levens verdoofd en misleid, moeten diegenen zijn, hoe weinig moeten zij van de wereldgeschiedenis en uit den Bijbel geleerd hebben, die beweren, dat de hedendaagsche mensch anders denkt en oordeelt, bemint en haat, hoopt en vreest, kortom, leeft en weent, zondigt en sterft, andere doeleinden en wenschen heeft dan vóór 6000 jaren!

Neen; de mensch is en blijft mensch. Ook alle de modernen kunnen geene el aan hunne lengte toedoen. Mat. 6:27 Men verandere slechts de namen, en de geschiedenis en het streven van Memphis en Babylon, Athene en Rome in lust der oogden, vleeschelijke begeerten en hoovaardig bestaan is ook het doen en streven van Berlijn en Parijs, Londen en New York, En op den laatsten dag der wereldgeschiedenis zal de menschheid precies hetzelfde doen, wat zij reeds vóór den zondvloed gedaan heeft: eten en drinken, koopen en verkoopen, planten en bouwen, trouwen en ten huwelijk uitgeven. Mat. 24:38

Van een eng geestelijk standpunt getuigt de daarmede samen hangende,

bij velen als algemeen aangenomen geldende voorstelling, dat eeuwige waarheden moeten uitgedrukt worden op eene wijze, die met den tijd overeenkomt, waarin tegelijk eene blaam en een wantrouwen tegen de Schrift is gelegen, die het in het geheel niet verstaat de waarheid beurtelings naar dezen of dien tijdgeest te draaien en te kleuren. Zoo vindt immers een bekend "positief" professor, dat de uitdrukkingen gebed en boete, ja de Vadernaam Gods "met het hedendaagsche Duitsche gevoel niet meer strookt."(!) Hoe? Homerus en Aeschylus zullen, naar hunne bewonderaars zeggen, "in eeuwig gangbare vormen" met "eeuwig schoone woorden" de menschen, het leven en de natuur geschilderd hebben, en zoo menige Godsman heeft het niet vermocht in de kracht des Heiligen Geestes voor hetgeen nog hooger is ook eeuwig gangbare vormen en eeuwig schoone woorden te vinden?

"Wat in de 17de eeuw goede theologie was", schrijft een ander, "zal het in de 20ste niet meer zijn". Dus ook in den godsdienst mode? Neen! De theologie van een Calvijn en een Luther is nog goed en beter dan de hedendaagsche, en de 1800 jaren oude theologie van Christus en Paulus en der andere apostelen is heden nog de beste en de eenige bron eener ware en gezonde theologie. Groot, eeuwig, als in brons, staan hunne woorden daar. Het als groot en verheven geprezen geroep van de hedendaagsche menschen naar nieuwe, nooit gehoorde vormen der waarheid en des denkens is

slechts de aanstelling van een verwend, lekkerbekkig kind, dat nieuw speelgoed verlangt en ook het gezonde, dagelijksche brood tegen is.

Nog heeft de menschheid voor de gaven Gods: koren en olie en wijn, melk en vleesch en de boomvruchten, geene wetenschappelijke surrogaten gevonden en zij zal het ook niet. En even weinig voor het voedsel der ziel. Ook het hedendaagsche "worstelen naar waarheid", waar men zoo mede schermt, brengt hem niet tot het doel, die in zijn hoogmoed waant, dat hij haar door zijn verstand zal bereiken en gewinnen.

Wat geven ons deze modernen? Een hunner heeft het met leedwezen erkend: "De schepping wordt veranderd in worden, de val van Adam in natuurtoestand, God wordt wereldgeest, de Voorzienigheid wordt wereldkracht, werelddoel, de ziel wordt bewustzijn, het Godsrijk wordt zedelijke beschavingsontwikkeling, gebed wordt innerlijk nadenken....." Anderen gelooven ons met uitdrukkingen als "vergoding van Jezus", "God te beleven", "Openbaring gelijk aan innerlijke, vergelijkende ervaring" iets heel dieps te ontsluiten. En Christus, "het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt", ^{Joh. 1:29} wordt "de heilige energie der liefde", of "een godsdienstige kracht mensch van den eersten rang"!

Weg met deze gezochte en holle redetekunsten, waarmede men wat Godde-

lijk is wil vermenschelijken en aan den tijdgeest aangenaam maken! Een willekeurig zich baden in het genot van subjectieve aandoeningen, een "innerlijke verheffing der ziel", prijst men ons aan als godsdienst der toekomst zonder de "versteende vormen" der geloofsbelijdenis en van het dogma; en ook eene Duitsch-nationale religie meldt zich aan, waarbij "volle vrijheid van denken en gelooven gewaarborgd wordt". Dus eene rekenkunde zonder getallen, een recht zonder wet, zonder geboden en verboden! Maar een chaos van nog zoo schoone gevoelens zal ons tegen den toorn eens heiligen Gods niet beschutten. Ook eene nieuwe, origineele opvatting van het Evangelie, historische schildering, een psychologisch zich verdiepen en filosofische ontwikkeling van eigene denkbeelden kunnen wel toehoorders aantrekken, maar "het eeuwig Evangelie" is dit niet. "Ik verbeeld mij niet", zegt Spurgeon, dat ik door mijn eigen diep nadenken, of door eene hooge filosofische vlucht het Evangelie mijns Heeren kan verbeteren." Men prijst ons velerlei zielkunde aan, er is slechts ééne, nl. ieder oogenblik zalig te kunnen sterven, en daarvoor hebben wij noodig "het bloed van Christus, dat ons van alle zonden reinigt."

Onze ziel, die het zichtbare en vergankelijke, het relatieve en het tijdelijke en wat met den tijd overeenkomt moede is, schreeuwt, gelijk het hert naar de waterstroomen, naar het eeuwige, het absolute, dat ook in uitdrukking

en woord, gelijk eene rots alle stroomingen en stormen des tijds trotseert. Weg met al deze mode-godsdiensten, die als paddenstoelen opkomen en evenzoo vergaan!

Weg met het verwarde humane mengmoes van een Tolstoï, met het nieuw-Buddhisme eener Annie Besant, met allerlei theosophie, met den godsdienst der liefde van een Egidy en den natuurwetenschappelijken van een professor Lehman, met het christelijk willend heeten spiritisme, met het gesnap van den leugenapostel Dowie, met eene valsche "Christelijke wetenschap"!

Christus heeft ons gewaarschuwd: "Velen zullen komen onder Mijn naam, zeggende: Ik ben de Christus, en zij zullen velen verleiden. Alsdan, zoo iemand tot ulieden zal zeggen: Ziet, hier is de Christus, of daar, gelooft het niet. Zoo zij dan tot u zullen zeggen: Ziet, hij is in de woestijn, gaat niet uit: Ziet, hij is in de binnenkaminen; gelooft het niet." Mat. 24:5, 11, 26

Gaat er niet heen, lieve Christenen, ook niet uit nieuwsgierigheid, of uit weetgierigheid, ook niet omdat iedereen er heengaat en vrienden en bloedverwanten u dringen, ook niet omdat dáár wonderen heeten te geschieden. Hebt den moed kalm en rustig te zeggen: "Van dezulken wil ik niets weten, en hunne wonderen heb ik niet noodig. Mijn God en Zijn Woord!"

Weg ook met de tegenwoordig zoo algemeene bijgeloovige aanbedding van

het verstand en de wetenschap, anders gezegd: met de vergoding van onze wijsheid en ons weten! Verstand en wetenschap zijn aan hare plaats en binnen haar gebied recht en goed. Maar niet buiten haar gebied. Zoo verlicht het verstand wel het aardsche leven, maar is geen licht, in hetwelk wij de geestelijke waarheden leeren kennen. Het is ons gegeven om de ons omringende zichtbare en tastbare schepping te kennen, te gebruiken en te regeeren, maar niet om hemelsche en Goddelijke dingen te doorgronden en te beoordeelen. "De natuurlijke mensch begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn." 1Kor. 2:14

Dit, ons van God voor het aardsche bestaan geschonken verstand is zeer goed om te planten en te bouwen, te koopen en te verkoopen, om te arbeiden en te verwerven, kortom, voor het practische, doelmatige gebruik van het materieele leven, en daarom is het subjectief, individueel. Overeenkomstig de behoefte van den tijd, richt het zich naar het afwisselend weten der menschheid en van ieder volk. Daarbij is het zeer kortzichtig en heeft groote ontdekkingen en uitvindingen in den beginne altijd betwijfeld en bespot en heeft nog vóór honderd jaar datgene als onzinnig en onmogelijk aangeduid, wat wij heden zeer verstandig vinden; gelijk het ook heden nog spot met veel, dat door onze kinderen erkend en aangenomen zal worden. Wijl het ons tot zelfbehoud is gegeven kent het door de zonde "verduisterde verstand" van den heden-

daagschen mensch slechts de zelfzucht, en in zoo ver kan de Schrift den Colossensen toeroepen: "Gij waart vijanden door het verstand in de booze werken," Col. 1:21 en den Efezen: "Wij deden den wil des vleeses en der gedachten, en wij waren van nature kinderen des toorns." Ef. 2:3; en van Christenen een gevangen leiden van alle gedachte tot de gehoorzaamheid van Christus. ^{2Kor. 10:5}

Het verstand is niet de wijsheid, welker "beginsel is de vreeze des Heeren", ^{Spr. 9:10} want er zijn genoeg menschen geweest met een zeer groot verstand, die daarbij goddeloos en uiterst lasterlijk waren. Het verstand is niet de geest, reeds niet bij den kunstenaar of den genialen mensch; en het is niet naar het verstand, dat eene moeder hare krachten verteert in de verpleging van een ongeneeslijk krank kind, of er liever mede sterft, dan het in gevaar te verlaten.

Het groote, het verhevene, het geniale is nog nooit door het verstand ingegeven, veeleer heeft het dit gewoonlijk tegengesproken. Het onderscheidt en zift, maar het voedt niet, en hoe leeg en dor een ding een bloot verstandsmensch is, ervaart de ziel, als zij in zwaren nood bij de zoodanigen troost zoekt. Want niet uit het hoofd, maar "uit het hart", zegt de Schrift, "zijn de uitgangen des levens". ^{Spr. 4:23}

Ook bij het kind Gods is het verstand het tegenovergestelde van den Goddelijken Geest.

Het verstand zegt: Behoud uw leven; zorg voor de toekomst; verkrijg u goederen en beheer ze met wijsheid; let op uwe zaken, ieder is zichzelf het naast.

De geest zegt: Verlies uw leven om het te behouden. Veracht het aardsche en acht versmaadheid eene eere. Leef niet voor u zelf, maar voor God en voor anderen, om wezenlijk geleefd te hebben.

En omdat het verstand immer tot zelfzucht en eigen voordeel aandrijft, zoowel bij individu's als bij volkeren, zoo zien wij dagelijks hoe het verstand van verschillende personen, bijvoorbeeld van den zoon en den vader, van werkgevers en werklieden, van regeerders en geregeerden, met elkander in tegenspraak en botsing komt. Vandaar alle strijd op aarde, en evenzoo alle oorlogen tusschen de volkeren.

Er zou geen strijd zijn, indien, gelijk de apostelen des verstands ons wijs willen maken, er slechts één verstand was. Zoo geloofde van oudsher ieder filosoof der menschheid eene verstandige wereldbeschouwing te geven, en toch lezen wij hoe een Plato aan Zeno, en in den nieuweren tijd, een Kant aan Locke, en een Schopenhauer aan Hegel, soms met bitteren spot, onverstand verwijt. En dan zouden wij, Christenen, dit zoo individueel en subjectief, immer afwisselend en tegensprekend verstand als hoogste autoriteit, ook in geloofszaken en vraagstukken des eeuwigen levens erkennen?

Maar het is waar, onder "verstand" verstaan onze tegenstanders naïf ook slechts hun eigen verstand.

Wat is de geschiedenis der menscheid met hare dwalingen en dwaasheden, met hare gebreken en haar onrecht anders dan eene geschiedenis des menschelijken verstands? Zien wij niet, hoe bij een volk, dat zich voor het verstandigste der wereld houdt, door millioenen het bestaande als het verkregene door het verstand geprezen en vastgehouden wordt, en hoe andere millioenen, ook in naam van het verstand, verlangen, dat de gezamenlijke inrichtingen van Staat en kerk en maatschappij afgeschaft worden, om voor nieuwe plaats te maken?

O verstand! wie niet aan den val geloofd, behoeft slechts u en uwe vruchten aan te zien. Als dit verstand van dingen wil spreken, waarvan het niets weet en niets weten kan, dan spreekt het onzin. Reeds als het uit zich zelf de mogelijkheid van het zijn en worden in het zichtbare wereldal wil vaststellen; want het Goddelijke schepingsplan is oneindig ver boven dit menschelijk verstand verheven. Maar nog minder kan het over het onzichtbare oordeelen. Dat heeft ook Kant, de criticus van "het zuivere verstand" erkend. Het is niet opgeklommen in den hemel, noch in den afgrond nederge daald. Rom. 9:6 e.v.; Deut. 30:12 e.v. Het weet slechts iets van hetgeen tijdelijk is, maar niets van hetgeen eeuwig is; en een godsdienst van het verstand zou geen Godsdienst, maar eene ongerijmdheid zijn.

Niet minder onrechtmatig is de van ons verlangde onbegrensde vereering der wetenschap. Zoo onontbeerlijk is zij voor de menscheid niet, als hare discipelen beweren, en ook menigeen, die niet persoonlijk met haar bekend is, gelooft. Want er waren genoeg volken, die zonder wetenschap in de hendaagsche beteekenis (wij hebben pas sedert 300 jaar wetenschap, schrijft een geleerde) groot en machtig, wijs en gelukkig waren, en gelijk bijv. de Grieken het beter dan wij verstonden het aardsche bestaan te genieten. Babylon, Rome en Karthago hadden hunne pracht en macht en hun rijkdom niet aan de wetenschap te danken, gelijk ook geen wereldrijk door haar is ontstaan. En nog heden leven bij onderscheidene volken millioenen van de landelijke bevolking onaangeraakt door de wetenschap, eerlijk en arbeidzaam, en meestal tevredener en godvruchtiger dan de bewoners van wereldsteden, die het middelpunt der wetenschap zijn.

Intusschen blijft de wetenschap iets schoons, en zij is goed en nuttig als er sprake is van nieuwe toepassingen van stoom en zwaartekracht, van het geluid of van electriciteit, van industrie en wereldverkeer en ook evenzoo op het gebied van natuuronderzoek. Zij heeft ons groote, verhevene gezichtspunten, bijv. in de sterrenkunde, geopend, en vergunt ons een schoon inzicht in de onbegrijpelijk wijze, wonderbare schepping Gods en daarvoor zijn wij haar dankbaar. Maar zelfs deze heden ten dage zoo

hooggeschatte natuurwetenschap is niet onfeilbaar. Juist thans bewijzen ons verrassende ontdekkingen, zooals van het radium en der draadlooze telegraphie, dat hetgeen de wetenschap tot nu toe hooghartig en met zekerheid leerde, meermalen dwaling en vergissing is geweest.

"De nieuwste ervaringen en uitspraken", roept een bekend geleerde uit, "schudden bedenkelijk aan de grondzuilen van ons weten, en dreigen onze gansche onveranderlijke natuurwetten onderstboven te werpen." ("Die Grundlagen der exakten Naturwissenschaften im Lichte der Kritik" van Professor Dr. Dreher).

Over de wereld der verschijnselen en hunne wetten kan de wetenschap tallooze feiten verzamelen, ordenen, en er min of meer bevredigende hypothesen over stellen, doch zij vermag niet haren grond aan te duiden. Wel weerklinkt in de wereld de lof der wetenschap. Maar wat weten wij? Ook het Darwinisme, hoeveel interessants het ook aan den dag heeft gebracht, heeft ons toch over het "van waar" niet ingelicht en het wordt door ernstige natuuronderzoekers voortdurend meer als onbevredigend erkend. Zoo hebben wij ook geene theorie over de zwaarte of het licht, het atoom of de molecule, over wereldaether of over wereldvorming, waardoor het wezen der stof op voldoende wijze verklaard wordt, en uit het "ontzaglijk materiaal van ons gezamenlijk weten" blijkt slechts, dat wij van het wereldal en zijne wetten

ontzaglijk weinig weten, en ook maar niet één enkel feit begrijpen. Wat wij fier en hoog natuuronderzoek en natuurlijke geschiedenis noemen, zegt Carlyle, is de onvolledige navor-sching en geschiedenis van een klei-nen poel aan het strand van den oceaan der Goddelijke schepping met zijn eb en vloed, zijne stormen, ijsber-gen en wereldomkringende stroomin-gen en afgronden, bevolkt door we-zens, die geen menschenoog ooit heeft aanschouwd. Willen wij, kleine krabben en garnalen, in onzen poel nu hoogwijs decreteren wat in dezen nooit gezienen oceaan zijn kan, of niet zijn kan?

Even weinig heeft zich de wetenschap in staathuishoudkunde, staatsrecht en staatswetenschap den menschen als onfeilbaar doen blijken, en het is niet te voorzien wanneer de menschheid het eindelijk over de beste wetten en den waren en besten staats en regeerings vorm eens zal zijn. De van oudsher, bijv. in Rome en Byzantium, reeds bestaande sociale quaesties, die velen als quaesties van den nieuwe-ren tijd beschouwen, komen niet tot rust, en de revolutie, die aan den horizon opdoemt, zal ook door de weten-schap noch opgehouden noch verhin-derd worden, want zij heeft geen ant-woord op de sociale problemen van onzen tijd.

Al heeft zij ook door geneeskunde en chirurgie veel lichaamslijden ver-zacht, voor de diepere wonden en het zwaarder lijden der menschheid heeft zij geen geneesmiddel.

Zij heeft haar niet eens materieele welvaart en aardsch geluk aangebracht. Wat baat de moderne wetenschap een volk, bijv. het Engelsche, als de Engelsche minister Langs openlijk moet erkennen, dat "het aantal der werkloozen in het gansche land gestadig toeneemt, en ook de armoede van jaar tot jaar erger wordt"?

In de physiologie en psychologie heeft de wetenschap zeer weinig tot stand gebracht; oorsprong en aard der ziel, de "grootte onbekende" is haar nog steeds verborgen, en evenzoo, wat het leven is, hoe de zenuw voelt, en de hersenen denken. Ook in de daarvan afgeleide vakken, zooals de pædagogie, zien wij, niettegenstaande de volklinkende nieuwe theorieën, dat de resultaten en vruchten in de hedendaagsche jeugd volstrekt onbevredigend zijn.

In de filosofie draait zich ons denken in een kringetje om en is met nieuwe woorden weder bij de atomen van Democritus of de ideeën van Plato aangeland en onze "vorsten der wetenschap" weten nog altijd niet - zij zeggen het openlijk - of er een God is!

Als nu deze wetenschap den godsdienst, die slechts op openbaring gegrond kan zijn, tot voorwerp van hare nasporingen en van hare bewijzen maken wil, dan loopt zij gevaar, om, gelijk wij van het verstand zeiden, van dingen te spreken, waarvan zij niets weet en niets weten kan, en met ongerijmde beweringen voor den dag te komen.

Zoo bijv. met de bewering, dat de wetenschap het wonder opgeruimd heeft, wat zij even weinig vermag als de maan naar beneden te schieten. Het wonder, - dat heeft van oudsher ieder man van beteekenis erkent, - is voor de wetenschap ontoegankelijk. Zelfs ongeloovige natuuronderzoekers, zooals Tyndall, en atheïsten, gelijk Büchner, geven toe, dat het menschelijke hoogmoed is iets te loochenen, omdat wij het niet begrijpen, en dat wij te weinig weten, om de grenzen van het mogelijke en onmogelijke vast te stellen.

Voor den scherpzinnige is de ingeschapen behoefte der ziel om zich te verwonderen en te "bewonderen" bewijs genoeg voor het wonder. "Het ware bewijs voor het water is de dorst", zegt Fr. v. Baader.

Even weinig kan de wetenschap bewijzen, dat er geene profetie, noch gezichten, noch profetische droomen zijn. Hier beslist niet de theorie, maar, gelijk de door de geleerden lang als onmogelijk geloochende meteorolieten-vallen, het ervaren feit. Of wel, zij geeft ons eene geleerde uiteenzetting om ons te doen zien, dat er slechts eene, allen menschen gemeenzame, openbaring zijn kan. Maar evenals de drie onderscheidene openbaringen van den eenigen God in Vader, Zoon en Heilige Geest de drie grond-ideeën der schepping zijn, zoo ziet ook een kind, dat een oneindig God zich in oneindige vormen in deze schepping openbaart. Gelijk Hij zich anders

openbaart in de plant, in het dier, in den mensch, zoo ook in dezen of dien engel, anders in een Mozes, een Elia of Johannes.

Of men beweert: de wetenschap heeft bewezen, dat er geen God is. Hoe zal zij dat aanvangen? Want ook dat ziet ieder helder denkend mensch in, dat het den wonderbaren God eigen is, dat zijn bestaan en wezen door Zijne schepselen, door den mensch, slechts in zoover het Hem behaagt zich aan hen te openbaren, gekend kan worden. Wel heeft Hij hun de schepping gegeven, "of zij Hem daarin vinden mochten". Hand. 17:27; Rom. 1:20

En met recht antwoordt de bioloog Reinke met velen van de grootste natuurvorschers den godloochenenden professor Ladenberg: "De kennis der natuur voert onvermijdelijk tot de godsidee." Van het begrijpen en kennen dezès Gods echter schrijft even terecht de natuuronderzoeker en filosoof Ernst von Baer, die door sommigen als evenknie van Darwin geacht wordt: "Hoe zou de mensch den geestelijken grond der wereld kunnen meten, daar hij geen anderen maatstaf heeft dan zich zelf. Zou het een dier mogelijk zijn zich een denkbeeld te vormen van de vatbaarheid en bekwaamheid van den mensch?" "Wij kunnen den wereldgrond niet kennen, omdat de afstand tusschen ons en God kwalitatief en kwantitatief onmetelijk groot is. God woont in een ontoegankelijk licht." 1Tim. 6:16

Ja God is te hoog, om ooit door menschelijke wetenschap begrepen en

door haar bewezen of wederlegd te kunnen worden; en juist de nooit eindigende wetenschappelijke strijd over deze en dergelijke Godsdienstige quaesties bewijst dat de wetenschap hieromtrent niets bewijzen kan. Maar voor hem, die uit de waarheid is, zijn de millioenen handen, die op de ruime aarde alle volken smeekend opheffen, bewijs genoeg: God is, God leeft, God hoort. Zwijgt, gij dwazen!

Zoo heeft de wetenschap menig gebied ontgonnen en fraai aangelegd. Graaft men echter dieper naar den wortel en oorzaak der dingen, dan komt men weldra op de naakte, harde rots. Wat de stof is en wat de geest, wat de oorspronkelijke voorwaarden zijn van ons bestaan, hoeveelheid, tijd en ruimte, wat het leven is en wat de dood is, en - wat wij het liefst zouden willen weten, - vanwaar wij komen en waar wij heengaan, waarom en waartoe wij bestaan, waarom wij moeten en niet kunnen, en waarom wij zoo ongelukkig zijn en toch zoo gaarne gelukkig zouden willen wezen - dat kan de wetenschap ons niet zeggen, omdat zij het niet weet. En daarom kunnen wij haar ontberen. Wij hebben behoefte aan openbaring.

Christenen! de waarheid heeft u vrijgemaakt, opdat gij u door de hoogmoedige leugen der wereld niet zult laten verblinden. Armzalig, verachtelijk moet u, evenals den engelen, die, voor ons onzichtbaar, op de aarde wandelen, de wolk van wierook zijn, waarin de wereld zich hult, en het eindelooze

eentonige lied der zelfverheerlijking, dat van hunne leerstoelen en feestmaaltijden, inwijdings en gedachtenisrevoeringen, genootschapsfeesten en dagblad pers ten hemelopstijgt. Deze vergankelijke schepselen beroemen zich op hunne congressen, dat zij hun leven beschutten en verlengen, en bij duizenden gaan zij dagelijks als door den stormwind weggedreven, na "een kortstondig" of "langdurig lijden", of wel "plotseling en onverwacht" daar henen. Zij prijzen hunne wetenschap, leven in tijd, ruimte en stof, en weten niet wat tijd, ruimte en stof zijn. Zij pralen met hunne kennis der natuur, en weten niet, wie deze natuur gemaakt heeft, waartoe zij er is en wat zij beteekent; met het licht der navorsching, hebben zij nog niet kunnen ontdekken of er een God is. Zij beweren, dat zij de elementen en de krachten der natuur aan zich dienstbaar hebben gemaakt, en als in een gruwzaam spel vernietigen deze krachten, lucht, water en vuur in éénen nacht honderden, duizenden van menschelijke mieren. Zij spreken aandoenlijk van hunne "humaniteit", en kunnen niet snel genoeg iedere ontdekking aanwenden tot altijd gruwzamer, menschen moordenden krijg te water en te land. Zij omarmen zich met vredesbetuigingen en slijpen koortsachtig het mes tot doodelijken kamp. Zij wenschen zich geluk met den ontzaglijken vooruitgang der menschheid, en ieder hunner is bevangen door eene toenemende onbehaaglijkheid, en de volken zijn vervuld van wantrouwen, nijd en vrees.

Hare zelfvergoding is eene leugen, en ook hier zeggen wij: Alleen gevallen geesten kunnen zoo blind en zoo zelfbewust zijn, zoo onwetend en zoo ingebeeld, zoo onmachtig en zoo hoogmoedig.

Broeders, buigt u ook niet neder voor andere afgoden der menigte; bijv. voor den afgod "Beschaving en ontwikkeling." Men kan hem aanbidden, zich fier tot zijne priesters rekenen, zich beroemen op zijne gunst, en toch - wij zien het maar al te dikwijls - vol van zelfzucht en hoogmoed zonder eenig deel blijven in, of belangstelling voor, alles wat hooger en eeuwig is, bij behendige vormen en onbeschroomd optreden zijne medemensen in zijn hart verachten, voor geld en genot leven, in alles slechts zijne eigene eere zoeken, en lafhartig bevreesd zijn voor de menschen, voor hunne meening en hun lachen. Ja men kan daarbij, gelijk een hoogst beschaafde Duitsche classieke schrijver klaagde, "innerlijk verdorren".

Hoe menige beschaafde en ontwikkelde gelijkt, schrijft Dr. Heim, bij al den glans, die de hedendaagsche beschaving biedt, een mensch, die door een zonnig landschap gaat, doch beladen is met een centaars last; innerlijk is hij verwaarloosd. Ook door edele gezelligheid, intensieve geestesarbeid verzamelt zich een last, een band en een keten, die voortdurend harder gesmeed wordt, hun merkteeken indrukken in het karakter, omdat men bij deze ontwikkeling van verstand en

vernuft en uitwendige fraaie manieren, zijne ziel laat verwaarloozen.

De Christen kent slechts ééne vorming, dat is de vorming naar het beeld Gods, naar hetwelk en in hetwelk wij zijn geschapen. Rom. 8:29 ; 2Kor. 3:18

Weg met de valsche vorming en beschaving en haar leesstof! Ook Christenen lezen vele slechte boeken, ongezonde romans, verlichte tijdschriften, boekdeelen vol van atheïstische, materialistische, Buddhistische wereldbeschouwingen, of verwarde filosofie en theologie. Menigeen bestudeert eindeloze, tot niets leidende evolutie- en afkomst-theoriën, die hem het hoofd slechts met hypothesen en "indiens" en "maars" vullen. Daarbij nog onbeduidende ontspanningslectuur. Zij doen het niet ongestraft, ook niet, als zij het gelezene inwendig afkeuren. Aan de oppervlakkigheid en het onzekere van hunne levensopvatting en van hun Christendom, aan het armzalige en waardelooze van hunne gesprekken herkent men den zegen dezer beschaafde lectuur. Kinderen Gods, reinnigt met vuur uwe bibliotheken!

Wij lezen te veel; dat hindert ons om helder, rustig en zelfstandig te denken. Wij worden met redevoeringen, boeken, tijdschriften overladen, van de ook godsdienstige phrase overstroomd. Woorden! woorden! zegt Hamlet, als men hem vraagt, wat hij leest. Hoe laat toch zoo menig Christelijk tijdschrift, blad of blaadje, - in voortdurende vrees, dat het zijn

lezers iets biedt, dat hun te hoog of te diep is, in plaats van hen trapsgewijze naar het hoogere op te voeren en hun datgene te geven, waardoor zij naar den inwendigen mensch kunnen wassen en toenemen, - hen jaar in, jaar uit, op hetzelfde geestelijke niveau staan! Wat zou het deze lezers schaden, als er veel was, dat zij niet zoo dadelijk begrijpen? Zij moeten nadenken, onderzoeken, vragen. Wie dat niet wil en terstond gereed is met de verklaring: "Dat begrijp ik niet", van dien is weinig te hopen.

Van een Christen moet men veronderstellen, dat hij gaarne denkt, en dat hij wil leeren denken. Dan zou er ook weldra ten opzichte van godsdienstige zaken minder gebrek aan zelfstandigheid zijn; er zou onder de leeken - leden der gemeente - minder onduidelijkheid en onwetendheid heerschen.

Weg met veel Christelijke literatuur, hare zwakke vrouwen romans en verdichte schilderingen uit het leven des Heilands en haar overdreven roemen van zeer middelmatige Christelijke boeken. Weg ook met het luide prijzen en het photographieeren van elke onbeduidende Christelijke daad en iedere kleine persoonlijkheid!

Bij zoo menige biographie, lijkrede, afscheidswoord, en zendingsbericht zou men kunnen denken, dat wij kinderen Gods en arme zondaren, in dit korte leven niets anders te doen hadden, dan ons en ons doen wederkeerig tot in den hemel te ver-

heffen, om dan met het gewone besluit over schulden en te kort in de kas te klagen, en bij geloovigen en on-geloovigen, waardigen en on waardigen om eene geldelijke bijdrage te bedelen. Dat oefent geen invloed. Daarmede kunnen wij menschen noch engelen ontzag inboezemen.

Te veel woorden! Dat verzwakt. Vandaar de bekende "pakkende", "treffende" feest- en andere redenen, waarin ons ook niet ééne enkele nieuwe gedachte wordt gegeven, of waarin ter eere van het Protestantisme, of van de Hervorming, of tegen Rome honderd maal gehoorde stellingen weder lang en breed te berde worden gebracht.

Vandaar zoo menig apologetisch boek of vlugschrift, waarvan men den indruk krijgt, dat de auteur ze geschreven heeft om zich zelf van hetgeen hij gaarne gelooven wil te overtuigen, zonder dat hij hierin geslaagd is.

Of andere, waarvan de titel reeds betreurenswaardig is; zooals: "Behoort Jezus in het Evangelie?", "Wat heeft Christus eigenlijk gewild?", "Openbaring of niet?" Of zelfs: "Hoe is het mogelijk, dat een natuuronderzoeker een Christen is?" terwijl toch de vraag moest luiden: "Hoe is het mogelijk, dat een natuuronderzoeker geen Christen is?" Want dat velen het niet zijn, getuigt van de gansche beperktheid onzer natuurbeschouwing.

Of er wordt in eene voordracht beslist over de vraag: "Kan de leer van Jezus voor de hedendaagsche wereldbe-

schouwing nog bestaan?" Kan voor de nieuwe petroleumlamp met patent-brander de zon nog bestaan?

Wij hebben ons gewend om veel te veel naar menschen en menschenwoord en menschenoordeel te vragen, veel te veel op menschen en menschelijke beschouwingen acht te geven, en veel te weinig op God en Zijn Woord.

De Heere kent de overleggingen der wijzen, dat zij ijdel zijn. Niemand dan roeme op menschen. ^{1Cor. 3:20, 21}

Wij geven te veel om de meening, de critiek, den raad ook der broederen. Dat verwacht. De een raadt tot zwijgen, de ander tot spreken; de een tot dulden en dragen, de ander tot aanval en strijdt; de een wil het zacht, de ander wil het scherp hebben. Wij willen hen allen lief hebben en met God onzen weg gaan. Evenals God geene twee menschen gelijk aan elkander geschapen heeft, zoo veroorlooft Hij aan ieder Zijner kinderen eene individueele, persoonlijke vroomheid, en eene even persoonlijke manier om haar aan den dag te leggen. "Een iegelijk zij in zijn eigen gemoed ten volle verzekerd", ^{Rom. 14:5} en kopieere niet de nederigheid, of de gerustheid, het zachte optreden, of het vurige belijden des anderen. "Eene krachtige individualiteit is de voorwaarde der ware, levendige gemeenschapsoefening." (Vinet.)

Wij leven in een tijd, waarin veel te veel woorden gebruikt worden, ook ter verdediging der waarheid.

Omdat wij de Bijbel-critiek te ernstig en te gewichtig opnemen, hechten wij te veel waarde aan onze rechtvaardiging van den Bijbel. Gods woord heeft die niet noodig, en als dit woord niet overtuigt, zal het menschenwoord bezwaarlijk de overwinning kunnen behalen. Voortbrengselen, doortrokken van volstrekt ongelooft, zooals de Geschiedenis van Israel van een Wellhausen, of Stade, Winkler, Cheyne, Vernes, Renan, verdienen geene uitvoerige wederlegging. Gelijk een Christen zich niet met atheïstische geschriften, en een kind Gods niet met bewijzen vóór of tegen des menschen afstamming van de apen afgeeft, zoo strijdt hij ook niet met mannen, die met bespottelijke zekerheid schrijven: "Mozes werd pas in de 4de eeuw geschapen en heeft niet meer realiteit, dan eene onvergelykelijke fictie." "Davids Psalmen, als hij er geschreven heeft, kunnen niet aan onze Psalmen gelijk zijn." "De oude Israëlieten hadden geen idee, dat God in den hemel woont." "Van de godsdienstige plechtigheden der Hebreërs weten wij genoeg om stellig te kunnen beweren, dat zij volstrekt geene geestelijke ideeën belichaamden." "De overdracht der feesten van Baäl op Jahve werd door niets tegengestaan."

Ja, deze menschen spreken brutaalweg van de identiteit van Jahve en het menschenoffer(!) in zijn eeredienst met Baäl Moloch, - en positieve theologen geven zich nog de moeite zulke lasteringen te wederleggen! Daartoe moest ons toch de korte levenstijd

te kostbaar zijn. Nergens vermaant ons de Schrift tot de heden ten dage veel te veel beoefende studie van de schriften der goddeloozen, maar wél waarschuwt zij voor de geheele wijsheid dezer wereld, voor het "als een roof vervoerd worden door de philosophie", ^{Kol. 2:8} en zij stelt vast, dat God den mensch niet door verstand en wetenschap tot het geloof wil brengen.

Wartoe ook lange verhandelingen om te bewijzen, dat Christus waarlijk en lichamelijk is opgestaan? Dat laat zich niet historisch bewijzen. De evangelisten verhalen het. De wereldgeschiedenis weet er niets van. De geleerden loochenen het. De Christen weet, dat het waar is, en wie de kracht Gods kent, verwondert er zich niet over, dat de dooden opstaan. ^{Mk. 12:24-27}

Gelijk alle tegenwerpingen der critiek tegen openbaring, inspiratie, wonder en voorzegging ze niet wederleggen, zoo bewijzen ze ook niet onze bewijzen. Zulke geesteswaarheden liggen gelukkig, gelijk het bestaan Gods, aan gene zijde van het bewijs, zij willen beleefd worden. Wij spreken en bespreken, verklaren en bewijzen te veel - een bewijs van geestesarmoede - en kennen de macht niet meer van het zwijgen. Wanneer zal ons woord, ook in geloofszaken, weder zijn: ja, ja; neen, neen. "Wat boven deze is, dat is uit den booze"? ^{Mat. 5:37}

Wanneer zullen wij, in plaats van het heilige den honden voor te werpen, ons zwijgend van de spotters en las-

teraars afwenden? Wanneer zullen wij in stede van eindeloze discussies met de critiek haar kort en ernstig antwoorden, gelijk eenmaal onze Heere en Meester den vader der leugenen geantwoord heeft: "Er is geschreven." Mat. 4:4 e.v.

Weg met het menselijk woord en terug naar het Goddelijk Woord! Terug naar den Bijbel!

En terug er naar met eerbied! Duizenden van jaren staat daar de rots, onmachtig bruisen de golven om haar heen, miljoenen hebben op die vaste, onwrikbare rots tegen het onweder van Satan en van de wereld een veilige toevlucht gevonden. Maar de critiek, die heden geldt en duizenden verwacht, was er gisteren nog niet, en zal morgen door eene andere vervangen worden. Hegel, Strausz, Bauer zijn overwonnen standpunten; het gezag van Ritschl is aan het afnemen; en Harnack wordt in populariteit door nieuweren voorbijgesneld; wie zal ons in de 20ste eeuw met een nieuw "Wezen des Christendoms" gelukkig maken? Het menschenwoord is als het gras des velds. Gods Woord blijft in der eeuwigheid. ^{1Pet. 1:24, 25}

Wie de uit erts gegoten woorden des Bijbels in hun geweldigen eenvoud leest, wie voor deze granieten rots der eeuwen bewonderend staat, wordt van groote verbazing, van droefheid en medelijden bevangen met eene hendaagsche Christenheid, die niets beters weet dan eindeloos over enkele werkelijke of vermeende schrijf-

en druk-fouten en onbeduidende varianten te strijden, en over zulke stroohalmen struikelend, haar weinige geloof laat varen. Waarlijk de oude belijders, de sterke, die met vasten tred den langzamen vuurdood te gemoet gingen, of op de galeien onder de schrikkelijke bastonade hun leven verloren, de vrouwen, de jongelingen, de grijsaards, die standvastig de gruwzaamste folteringen verduurden - en het kostte hun slechts één woord: "Ik herroep", om van de kwelling bevrijd te worden, "maar zij hebben de aangeboden verlossing niet aangenomen" ^{Heb. 11:35} - deze allen ontleenden hunne kracht niet aan de critiek, maar aan den Bijbel. Evenzoo ook diegenen, die onder alle volken en in alle tijden niet theologisch gevormd, arm, klein en onwetend, hun brood ter aarde nederbukkend verdienend, boeren en arbeiders, meiden en knechten, kinderen, arme vrouwen en grijsaards in het vaste geloof aan ieder woord van dit Goddelijk Evangelie, dat "den armen gepredikt werd" geduldig geleefd en zalig gestorven zijn. Dat zijn geene hypothesen, maar waarheden, geene beweringen, maar feiten, waartegen al het winderig gepraat tegen den Bijbel zich breekt gelijk golfjes tegen eene rots.

Het ware Christendom is iets zeer eenvoudigs. "Hij heeft u bekend maakt, o mensch! wat goed is: en wat eischt de Heere van u, dan recht te doen, en weldadigheid lief te hebben, en ootmoediglich te wandelen met uwen God." ^{Micha 6:8}

Hebben wij daar de critiek voor nodig? Neen! Meer eenvoud!

In den Bijbel zonder menselijke bijvoegselen, zonder commentaren, hebben wij, Christenen alles, wat wij voor een Godzalig leven en zalig sterven noodig hebben. En de canon, waarnaar deze Bijbel eeuwen lang bestaat en in honderden van talen aan miljoenen gepredikt wordt, is niet door willekeurige "besluiten van theologisch gevormde mannen" ontstaan, maar naar het raadsbesluit Gods, zonder wiens wil geen muschje ter aarde valt, en die de haren telt op ons hoofd. Christus' eerbied voor de Schrift moest ons een voldoende getuigenis zijn van haar gezag.

Als Hij zich derwijze voor haar buigt, dat Hij Zijn leven, lijden en sterven tot in de kleinste bijzonderheden tot de volstrekte noodzakelijkheid terugvoert: "Opdat de Schrift vervuld worde," en zegt: "Alles moest vervuld worden wat van Mij geschreven is in de wet van Mozes, en de profeten, en psalmen," dan moet ons hieruit duidelijk worden, dat deze Schrift niet het bloot willekeurige woord is van eenige arme - zij het ook vrome - zondaren, maar dat wij hier de verkondiging hebben van hemelsche raadsbesluiten door den Heiligen Geest. Gelijk Christus de Heere is aller heeren, en de Koning van alle koningen, zoo is de Bijbel, Zijn Woord - want Hij is "het Woord Gods" - het Boek aller boeken; niet een goed boek, een zedelijk boek, een stichtelijk boek, een godsdienstig boek,

maar het Boek, dat alles weet; het Woord, dat ons eens zal richten.

Hier hebben wij openbaring, een Goddelijke dwaasheid; ^{1Kor.1:18} hemelhoog verheven boven alle menselijke wijsheid. Hier hebben wij het eeuwige leven en den waarachtigen God, een heiligen God des gerichtes en des ontfermens, der wrake en der vergeving, schrikkelijker en goed, zooals nooit een menschenhart Hem zich heeft kunnen denken. Door een rechtvaardig oordeel verdelgt Hij een volk van den aardbodem, dat eeuwen lang door onbeschrijfelijke gruwelen deze Zijne aarde verontreinigt en Zijne kinderen voor den Moloch verbrand heeft. En Hij, "de Hooge en Verhevene, die in de eeuwigheid woont, en wiens naam heilig is, woont bij dien, die van een verbrijzelden en nederigen geest is, opdat Hij levend make den geest der nederigen en het hart der verbrijzelden", ^{Jes. 57:15} en hen zal troosten als "een dien zijne moeder troost". ^{Jes. 66:13} In de macht des Vaders beschikt de Zoon eeuwige helsche pijn over Kapernaüm en Bethsaida en hen, die Zijne discipelen niet ontvangen; en Hij vertroost de zondaren en weent over Jeruzalem. Deze God zal eens de tegen Hem verzamelde volken, ^{Op. 20:7-9} met de aarde en wat er op is door vuur vernietigen, en Hij zal alle tranen van onze oogen afwischen. ^{Op. 21:4} Zijn toorn is tijdelijk en eeuwig het schrikkelijkste, wat er in de wereld is, en Zijne genade is beter dan het leven. Maar Zijne schepselen verstaan Hem niet, morren tegen Zijne gerechtigheid, laken en bedillen Zijn gericht, en ontzeggen den almach-

tigen Schepper des hemels en der aarde het recht, om met het werk Zijner handen te doen wat Hem behaagt en de vermetele overtreders Zijner wet tijdelijk en eeuwig te straffen.

Waar is onder alle volken een andere God, die Zijnen schepselen als eerste en grootste gebod geopenbaard heeft, dat zij Hem zullen liefhebben met geheel hun hart, met geheel hunne ziel en met geheel hun verstand en als reden daaraan toevoegt "want Hij is uw leven".

Waar is onder alle volkeren, wier mythologieën men ons aanprijst, een god, die Hem daarin gelijk is?

Waar is in den Godsdienst van Babel of van Memphis, ook maar de flauwste weerklank van dat majestueuse woord: "Alzoo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eeniggeboren Zoon gegeven heeft"? ^{Joh. 3:16} "God was in Christus, de wereld met zich zelve verzoenende." ^{2Kor. 5:19}

Wij hebben in Zijn Woord ontzaglijke raadsbesluiten der eeuwigheid, en eene boven alle menscheeljk verdichten en denken verheven en heerlijk besluit der wereldgeschiedenis en einde van alle schuld en leed. Waarlijk woorden eens Vaders, die Zijne kinderen niet in de duisternis wil laten; eene openbaring, zoo als slechts een God haar van zich geven kan. Hebben wij eens "onze jaren doorgebracht als eene gedachte", ^{Ps. 90:9} wat blijft ons dan daarvan over, zoo wij in dezen onzen God niet hebben geloofd, en Hij het ons tot gerechtigheid heeft ge-

rekend? Waartoe dan nog veel over menschenwoorden en schriften te strijden? Eén vers der Schrift is meer waard dan honderd van hunne boekdeelen. "Dat is dan toch een al te ver gaan in deze bijbelvereering", roepen hier, evenals bij de veroordeeling der gematigde critiek, de zachtzinnige halven. Neen, niet ver genoeg!

Waar zijn onder ons nog degenen, die van ieder woord der Psalmen Davids met Jezus zeggen: "De Schrift kan niet gebroken worden"?

Waar dezulken, die het met Christus rotsvast stellen, dat van de wet van Sinaï geen tittel of jota vergaan zal, totdat hemel en aarde voorbijgaan?

Waar zijn zij, die gelooven, dat ieder woord der profetie even letterlijk vervuld zal worden, als dat Christus aan het kruis edik gedronken heeft, Zijne kleederen verloot zijn geworden en Hij bij den rijke begraven werd?

Zijn er nog vele Christenen, die werkelijk weten, dat zij, gelijk eens Christus, met tastbaar vleesch en been zullen opstaan en met Abraham, Izak en Jakob zullen aanzitten en van de vrucht des wijnstoks zullen drinken? Heere, kom onze ongeloovigheid te hulp! Leer ons, o onze Leeraar en Meester, om ook in het geloof aan de Schrift U na te volgen!

Nemen wij nu een overzicht van de gezamenlijke wereldbeschouwing der moderne theologie, dan treft ons, gelijk wij reeds bij den aanvang zeiden, als haar grootste nadeel het gemis van een God. Omdat zij den Zoon loo-

chent, heeft zij ook den Vader niet. Omdat zij aan de openbaring Gods in Zijn Woord en in Christus niet meer gelooft, weet zij niets meer van God. En dat wordt ook dikwijls openlijk door haar erkend, gelijk in de reeds genoemde "Geloofsbelijdenis van een modern theoloog". Als een Ritschl zegt: "Wij kunnen niet weten, of de verborgene God met den openbaren overeen stemt", dan ontnemt hij met dezen volzin aan zijne theologie als "Godsleer" elke waardij. Dan is de eerlijke schoenmaker, die uit werkelijk leder wezenlijke schoenen maakt, beter en meer waar dan de grootste theoloog, die ons over een God, van wien hij niets met zekerheid weten kan, slechts gissingen biedt.

Want een godsbegrip is evenmin God, als het bloote voedingsbegrip mij voeden kan.

Hier is geene behoefte aan boeken der geleerden, en evenmin aan hunne uiteenzettingen. De alles overtreffende en beslissende Godsvraag is zóó eenvoudig, dat een kind haar begrijpt. Hoort God mijn gebed? En als Hij het hoort, kan Hij het verhooren en mij, indien Hij wil, ieder oogenblik alles geven, waarom ik bid? Indien niet, dan kan ik dezen God niet gebruiken. Gebed zonder geloof aan verhooring is onzinnig, is huichelarij; en zonder gebed geen godsdienst. Dat hebben alle volken der wereld van oudsher geweten.

Hoe kan de bovenvermelde theologie, nadat zij elke gebedsverhooring als een onmogelijk ingrijpen van God in

de orde der natuur afgemaakt heeft, nog leeren, dat Jezus ons "een God der liefde" verkondigt?

Hoe kan één harer nieuwe vertegenwoordigers, prof. Weinel, van eene gebedsverhooring nog zeggen: "Een God, die wonderen doet, is mij eene onbegrijpelijke, schrikkelijke macht, niet de Vader, die in de hemelen is?" Dus behoort tot een "God der liefde" en "Vader in den hemel", dat Hij de smeeking Zijner kinderen niet verhooren kan. O, arme god! nog onvrijer dan uwe schepselen! Want het staat ten allen tijde aan mij, of ik mijn kinderen op hunne bede goed doen wil. O stomme god, die uwen menschen op al hunne vragen niets kan antwoorden!

Waartoe dan die duizenden van vorige gebeden uit geloovige harten, die sedert eeuwen Zijne menschheid, de volken en de individu's, de ellendigen en verlatenen, de geloofshelden en de mannen Gods, de profeten en apostelen tot Hem hebben opgezonden?

Waartoe het roepen uit de diepte van een David, het majestueuze gebed van een Salomo voor zijn volk, het smeeken, dat Christus "met sterke roeping en tranen" geofferd heeft?

Die allen heeft deze God niet gehoord. Waartoe dan een God? Waarlijk deze zoogenaamde Vader, en daarbij "onpersoonlijke" of gelijk anderen zeggen, "in zich zelve onbewuste" God, dien de menschen zich verzinnen, welke zeggen: "Hoe zou God het weten, en zou er wetenschap zijn bij den Allerhoogste?" Ps. 73:11 is een

erbarmelijk wezen. Dat is geen alwetende en almachtige, maar een onwetende en onmachtige god. Dat is niet een levende, maar een doode god; dat is geen god, en aan hem te gelooven is atheïsme. Bij dezen god, die geen God is, moet de critiek, of zij het erkent of niet, bij een consequent loochenen der openbaring en der inspiratie, van het wonder en de gebedsverhooring onvermijdelijk aanlanden. En met dezen haren god is zij geoordeeld.

Hier baat geene godsdienstigheid en geen vrome phrase. Hier wordt het woord bewaarheid: "Die niet blijft in de leer van Christus, die heeft God niet." ^{2Joh. 9} "Dat is het eeuwige leven, dat zij U kennen, den eenigen waarachtigen God, en Jezus Christus, dien Gij gezonden hebt." ^{Joh. 17:3}

Met zulk een godsdienst zonder gebed, met zulk eene theologie zonder God gemeenschap te hebben, dat is den waren, sterken, levenden God, den Heere Zebaoth verloochenen. "Onze ziel dorst naar den levenden God". Hij zegt: "Roept Mij aan in den dag der benauwdheid; Ik zal er u uit helpen, en gij zult Mij eeren". "Gij hoort het gebed, tot U zal alle vleesch komen." "Gerechtigheid en gericht zijn de vastigheid Uws troons."

Ook hier wordt het bewaarheid: Zo-als uw God is, zoo zijt gij. Gelijk haar onmachtige god, zoo is deze critische richting met onmacht geslagen. Zelve zonder een levenden God, heeft zij geen leven; zonder "het Woord, dat bij

God was, en God was", heeft zij geen woord Gods. Zonder Heiligen Geest, heeft zij geen geest; zonder Goddelijk wonder kan ook zij geene wonderen doen, kan zij der blinden oogen niet openen, noch geestelijkdooden opwekken. En zoo er aan haar iets te bewonderen was, het zou de genoegzaamheid zijn, waarmede zij het hoogste en diepste, hemel en hel ignoreert, zich steeds op de platte aarde beweegt; in tegenstelling met den apostel, in plaats van "in be-tooning des geestes en der kracht" "beweeglijke woorden der menschelijke wijsheid" voor lief neemt. ^{1Cor. 2:4}

Daarin bevangen, schijnt zij van den ontzaglijken ernst van het bestaan, van het verpletterend gewicht der schuld geen besef of vermoeden te hebben. Wij beleven schrikkelijke dingen. Immer schaamtelooser treedt de verheerlijking der zonde op in alle vormen. In romans, deze lectuur van honderdduizenden, in den schouwburg, waar de beschaafden met hunne vrouwen, hunne zonen en dochters hunne idealen zoeken, wordt dagelijks de ondeugd als interessant, echtbreuk als gebod des harten, zelfmoord als eene moedige, bevrijdende daad voorgesteld, en dus aanbevolen. Dames, jonkvrouwen, treden op, eischen onder groote toejuiching afschaffing van het huwelijk en onbepaalde onzedelijkheid, als alleen met de waardigheid der vrouw overeenkomende, en zoogenaamde beschaafde, ontwikkelde, welopgevoede lieden rechtvaardigen de zonde van Sodom.

Anarchisten juichen openlijk over vorstenmoord, en roepen hoezee! over de sluipmoordenaars. Priesters, die hun ambtseed hebben vergeten, ontwijden kerken en kansels, het Gebed des Heeren, doop en Avondmaal; en dit ten verderve gaande, vermete ge­slacht roept eene moderne theologie toe: "Weest gerust, God is niet toornig op u, Hij is een God der liefde, en een gericht, een hel is er niet." Welk eene verantwoordelijkheid!

Voorzeker zal de god dezer theologie, die niet eens in den gang Zijner schieping en in de lotgevallen Zijner menschheid mag ingrijpen, ook deze wereld niet kunnen oordeelen in gerechtigheid. Maar hoe zal de geschiedenis dan eindigen? Eeuwig kan zij toch niet duren! Deze aarde, die met hare zon rusteloos door de afgronden van het wereldruim ijlt, moet toch eens ergens aan eene kust aanlanden. Het schip, dat reeds zoo zwaar, en immer zwaarder met leed en schuld, met bloed en tranen, met vloek en laster beladen is, moet toch eens zinken. Zal deze wereld geen einde, geen doel, geene afrekening hebben, en het eindige nooit een einde vinden? Zal er nooit en nergens een recht zijn voor hen, aan wie hier beneden geen recht geschied is, geene straf voor hen die hen vertreden hebben, en hen nog hoonden in hun dood, geen troost voor de velen, die hier ongetroost hebben geweest, geen tehuis in het betere land voor hen, die hier door het heimwee er naar werden verteerd?

"Sta op, o God! oordeel het aardrijk!"

Maar de critiek weet er niets van, dat God "een dag gesteld heeft, op welchen Hij den aardbodem rechtvaardiglijk zal oordeelen door een Man, dien Hij daartoe verordend heeft, verzekering daarvan doende aan allen, dewijl Hij Hem uit de dooden opgewekt heeft." En hoort zij "van de opstanding der dooden, dan spot zij daarmede". Hand. 17:31, 32 Daarmede en met haren "onbekenden God" Hand. 17:23 stelt zich deze zoogenaamde "moderne" en "Christelijke" theologie op het toenmalige standpunt der heidensche Atheners.

Maar dat laat haar onbewogen. Rustig blijft zij op hare studeerkamer voortbouwen aan God en de wereld, geeft dan haar voortbrengselen als "onbestrijdbare resultaten der wetenschappelijke navorsching" uit, en bemerkt niet welke straf er in gelegen is, dat God hen "in het goeddunken huns harten overgeeft." Ps. 81:13

Wél ons Christenen, dat wij weten wát en wíen wij gelooven, en in Christus eene vaste hope hebben des eeuwigen levens, waar ons het eeuwige licht tot in eeuwigheid zal verlichten.

"Een stem zegt: Roept! En hij zegt: Wat zal ik roepen? Alle vlees is gras, en al zijn goedertierenheid als een bloem des velds. Het gras verdort, de bloem valt af, als de Geest des HEEREN daarin blaast; voorwaar, het volk is gras. Het gras verdort, de bloem valt af; maar het Woord onzes Gods bestaat in der eeuwigheid." Jes. 40:6-8

Het Woord der Waarheid recht snijden.

Iedere christen, en meer in het bijzonder iedere prediker van het Evangelie, dient in staat te zijn het "Woord der Waarheid" recht te snijden. De apostel Paulus vermaant zijn jonge broeder en medewerker Timotheüs zeer uitdrukkelijk: "Benaarstig u, om u zelf Gode beproefd voor te stellen, een arbeider, die niet beschaamd wordt, die het Woord der Waarheid recht snijdt." ^{2Tim. 2:15}

Omdat vele predikers het Woord van God niet recht toepassen, zien wij vandaag zoveel verwarring en verkeerd gerichte arbeid in het christendom. Omdat men niet weet wat het tegenwoordige werk Gods is zijn vele overigens oprechte christenen bezig met de "oprichting" of de "uitbreiding" van het Koninkrijk Gods op aarde, in plaats van vast te houden aan het werk van God om "uit de heidenen een volk aan te nemen voor Zijn Naam". ^{Hand. 15:14}

Dat "volk uit de heidenen" is de Gemeente van Jezus Christus. Veel christelijke arbeid is vandaag gericht op de vestigingen of de uitbreiding van Gods Koninkrijk op aarde. Maar het werk Gods heeft niet ten doel de vestiging van de heerschappij van Christus. Dat is een werk, dat God in de toekomst zal uitvoeren. Zijn werk voor deze tijd is de uitroeping en de bijeenverzameling van Zijn Gemeente uit deze wereld. Daarom dient ook alle christelijke arbeid in deze tegenwoordige tijd gericht te zijn op de (in-

nerlijke en uiterlijke) opbouw van de Gemeente en niet op de vestiging van het Koninkrijk Gods op aarde. Maar de Gemeente, door een verkeerde voorlichting beroofd van haar gezegende hoop op de wederkomst des Heeren, heeft in veel opzichten haar opdracht om het Evangelie te prediken verlaten en zich gewijd aan de verbetering en kerstening van de wereld. Zij is daarmee "de weg van Kaïn" opgegaan, omdat zij op een of andere wijze het paradijs op aarde tracht te herstellen zonder Christus. ^{Jud.11}

De beloften aan Israël worden vaak spitsvondig vergeestelijkt om ze toe te passen op de Gemeente. Wet en Genade worden op een wanhopige wijze vermengd, zodat de zoon van de dienstmaagd en de zoon van de vrije opgroeien in het zelfde huis. ^{Gal. 4:30.}

Vlees en geest worden niet erkend als twee tegenstrijdige naturen in de gelovige, zodat menig Christen, die met de Geest begonnen is, bezig is om met het vlees te voleindigen. ^{Gal. 3:3} De volmaakte positie van de gelovige in Christus, waardoor hij nú reeds zalig is ("Nu zijn wij kinderen Gods." ^{1Joh. 3:2}), wordt niet geloofd, zodat de zaligheid wordt beschouwd als een zaak, die nog verworven moet worden in plaats van als een gave Gods, die reeds verworven is. Dit heeft tot gevolg, dat vele christenen helaas niet kunnen wandelen "waardig de roeping met welke zij geroepen zijn" ^{Ef. 4:1}, maar zij trachten "waardig" te worden.....

Nederlands Bijbelstudie College

Wij zijn gelovigen. Maar wat geloven wij eigenlijk? En waarom? Hoeveel – uiteraard bijbelse – argumenten, hoeveel schriftplaatsen hebben wij eigenlijk? En hoe sterk zijn die argumenten? Hoe smal of hoe breed is het fundament van onze leerstellige bouwsels?

De spreekwoordelijke uitdrukking "Elke ketter heeft zijn letter" stelt vast dat soms de meest gecompliceerde leringen gebouwd worden op slechts een enkel woord of een bijbeltekst, die voor dat doel dan ook nog dikwijls uit zijn verband wordt gerukt. En dus weten sceptische gelovigen en ongelovigen ons te vertellen dat je "met de Bijbel alle kanten op" kunt. Op deze wijze worden omgekeerde pyramides gebouwd. Reusachtige maar niettemin uiterst wankel constructies op veel te smalle basis: indrukwekkende theorie en theologie met nauwelijks enige bijbelse grondslag! En andersom! Veel bijbelse waarheden vinden dikwijls weinig geloof. Niet omdat de schriftuurlijke grondslag zo smal is, integendeel, maar omdat ze "naar de mens" zo onwaarschijnlijk lijken! En te eenvoudig, te simpel van constructie.

Op onze "College-dagen" zullen wij ons daarom speciaal bezighouden met de fundamenten van ons geloof. Elke dag is gewijd aan één specifiek bijbels onderwerp, dat dan compact, structureel, schematisch, zo volledig mogelijk en in hoog tempo zal worden besproken. De colleges zijn in de eerste plaats bedoeld voor hen die – op wat voor wijze dan ook – zelf met het woord dienen. "Evangelisten en herders en leraars" dus, die uiteraard een goed leerstellig inzicht en overzicht niet kunnen ontberen. Maar ook voor iemand die bij wijze van spreken "van niets weet", maar van goede wil is, zijn deze dagen een uitstekende gelegenheid om snel en degelijk ingeleid te worden in "de veelkleurige wijsheid Gods".

**De colleges worden gegeven, in Christen Ontmoetingscentrum "Petra",
Burg. Praamsmalaan 18 A te Bolsward.**

Onderwerp 8 februari: De Tabernakel

Dagindeling:

10:00 uur 1^e College

11:00 uur pauze

11:30 uur 2^e College

12:30 uur Middagpauze

13:30 uur 3^e College

14:30 uur pauze

15:00 uur 4^e College

16:00 uur einde

Voor koffie, thee en soep zal worden gezorgd. Eventueel dus zelf brood meebrengen. Voor nadere inlichtingen kunt u terecht bij:

Br. Klaas Boersma,
Pater Schuurmanstraat 6,
8701 CX te Bolsward.
Telefoon 0515-573468.

Geboren in 1837 in het uiterste westen van Zwitserland uit een Hugenootse familie groeide Frédéric Bettex op in Württemberg, Duitsland, en studeerde wetenschap, natuurkunde en kunstgeschiedenis in Tübingen. Na enige jaren als onderwijzer in Schotland gaf hij gedurende 27 jaren taal- en tekenles in Stuttgart. Zijn hele leven wijdde Friedrich Bettex aan de bestudering van de natuur, de kunst, de letterkunde, de filosofie en de Bijbel, op grond waarvan de koning van Württemberg hem de titel van professor verleende. Zijn zeldzame universalistische geleerdheid bevestigde hem in de vaste overtuiging, dat niet een materialistische theorie, maar het redelijke geloof in de levende God en Zijn Woord de mens de oplossing geeft van de

raadselen van de kosmos. In 1902 trok hij zich terug in Überlingen aan de Bodensee waar hij zijn schrijverschap voortzette tot zijn dood in 1915. Hij is bekend om zijn vele, ook in Nederland uitgegeven, apologetische boeken.

Nederlands Bijbelstudie Contactdag

**zaterdag 11 januari 2003, 10:00 uur in 't Harde
't Poshuis, Munnikenweg 58**

Onderwerp:

Een Nieuw Jeruzalem

Gelegen aan de bosrand en op loopafstand van het winkelcentrum Snelweg A28 Amersfoort-Zwolle; Afrit 't Harde, 1e weg links; 4e weg rechts

Agenda

Bijbelstudies o.l.v. Ab Klein Haneveld worden D.V. en onder voorbehoud gehouden in de volgende plaatsen:

ALKMAAR donderdag 30 jan, 13/27 feb, 13/27 mrt, 10/24 apr, 8/22 mei, 19:45 uur; "Delta", Oude Kanaaldijk 2, De brief aan Efeze

AMSTERDAM zaterdag 25 jan, 22 feb, 29 mrt, 26 apr, 24 mei, 15:00 uur; Postjesweg 150

BEVERWIJK zondag 6 apr, 10:00 uur; B.H.K.-gebouw, Groenelaan 74

BOLSWARD zondag 12 jan, 2 feb, 2/30 mrt, 27 apr, 25 mei, 22 jun, 10:00 uur; Christen Ontmoetingscentrum Petra, Burg. Praamsmalaan 18A, Het boek Openbaring **Zondag 20 apr 2003, doopdienst, 14:00 uur**

BOLSWARD 8 feb, 5 apr, 31 mei, 10:00 uur; Gebouw Petra, Burg. Praamsmalaan 18A Nederlands Bijbelstudie College

DRACHTEN donderdag 23 jan, 6/20 feb, 6/20 mrt, 3/17 apr, 1/15 mei, 20:00 uur; Rode Kruis gebouw, De Geeuw 31, Salomo

DRACHTEN zondag 23 feb, 15 jun, 14:00 uur; Rode Kruis gebouw, De Geeuw 31

EINDHOVEN woensdag 29 jan, 12/26 feb, 12/26 mrt, 9/23 apr, 7/21 mei, 20:00 uur; Emmaüskerk, Barriereweg. De brief van Jakobus

EMMEN maandag 20 jan, 3/17 feb, 3/17/31 mrt, 14/28 apr, 12/26 mei, 19:30 uur;

Ichthuskerk, Walstraat 21
Brieven aan Timotheüs

't HARDE zaterdag 11 jan, 8 mrt, 3 mei; 10.00 uur;

**'t Poshuis, Munnikenweg 58
Nederlands Bijbelstudie Contactdag**

HARMELEN maandag 13/27 jan, 10/24 feb, 10/24 mrt, 7 apr, 5/19 mei, 20:00 uur; H.I. -gebouw, Willem Alexanderlaan 1

Het boek Handelingen

LEERDAM zondag 19 jan, 16 feb, 16 mrt, 13 apr, 11 mei, 8 jun, 10:00 uur; Patrimonium, Jeekelstr. 40a. Het boek Openbaring

OLDEBROEK dinsdag 28 jan, 11/25 feb, 11/25 mrt, 8/22 apr, 6/20 mei, 20:00 uur; Stationsweg 43; De wederkomst van Christus

OLDEBROEK zondag 19 jan, 2/16 feb, 2/16/3 mrt, 13/27 apr, 11/25 mei, 8/22 jun, 17:30 uur; L.H.N.O. gebouw, Van Sytzamalaan 3

URK dinsdag 21 jan, 4/18 feb, 4/18 mrt, 1/15/29 apr, 13/27 mei, 20:00 uur; Staartweg 22a

De brief aan de Hebreëen

URK zondag 9 mrt, 1 jun, 10:00; Staartweg 22a

Geliefde lezer,

In "Het Zoeklicht" van januari 1923 vertelt Johannes de Heer over een kerkgebouw met op een gevelsteen de tekst: "Doch wij prediken Christus, de Gekruisigde, den Joden wel een ergernis, en den Grieken een dwaasheid." 1Kor. 1:23

Na enige jaren had de klimop de steen overwoekerd, zodat nog slechts te lezen was: "Doch wij prediken."

Voorzover tachtig jaren later nog gepredikt wordt is dat veelal vanaf het "gestoelte der spotters" Ps. 1:1 en kent men nauwelijks een "Gekruisigde", laat staan de opgestane "Christus, de kracht Gods en de wijsheid Gods." 1Kor. 1:24

Bij gebrek aan de niet discutabele bijbelse boodschap moet de prediking plaats maken voor discussie en praatgroepen en de eredienst voor variété.

Niettemin is het Woord Gods nog steeds "levend en krachtig" Heb. 4:12 en zegt ons: "Welgelukzalig is de man, die niet wandelt in de raad der goddelozen, noch staat op den weg der zondaren, noch zit in het gestoelte der spotters..... Want hij zal zijn als een boom, geplant aan waterbeken, die zijn vrucht geeft op zijn tijd, en welks blad niet afvalt; en al wat hij doet, zal wel gelukken." Ps. 1:1-3

En voor wie zelf een boom wil opzetten: Die uit Dan.4 en Mat.13, waren dat misschien linden?

Tot ziens in het nieuwe jaar!

Ab Klein Haneveld

Nederlands Bijbelstudie Centrum

Uit de statuten: "De Stichting Nederlands Bijbelstudie Centrum stelt zich ten doel de kennis van de inhoud van de Bijbel, die zij beschouwt als God Woord, te verspreiden. De stichting tracht haar doel te verwezenlijken door getuigenis in woord en geschrift."

In de praktijk wordt dit gedaan door het houden van bijbelstudie-avonden, contactdagen, collegedagen en conferenties, met als vervolg de uitgave van de lezingen op audio-cd's en cassettes en de uitgave van brochures en deze circulaire. Financieel is het Nederlands Bijbelstudie Centrum in hoge mate afhankelijk van vrijwillige bijdragen.

Correspondentieadres
Benny Goodmanstraat 40
1311 RA Almere

telefoon (036) 53 62 976
telefax (036) 54 68 644

Internet
www.bijbelstudie.nl
info@bijbelstudie.nl

Giften
Postbank 5567669
Rabobank 308747046

ten name van
Nederlands Bijbelstudie Centrum
Bolsward